

Arbeidsinspectie

De Arbeidsinspectie maakt deel uit van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Zelfstandigen en de Arbowet

Arbeidsinspectie

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
www.arbeidsinspectie.nl

Bestelnummer 674
versie oktober 2008

Zelfstandigen en de Arbowet

Deze brochure vertelt u meer over de belangrijkste arbeidsrisico's voor zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers). U kunt in deze brochure ook lezen aan welke verplichtingen van de Arbowet u zich als zzp'er moet houden. Onder de Arbowet vallen de Arbeidsomstandighedenwet, het Arbeidsomstandighedenbesluit en de Arbeidsomstandighedenregeling.

Het is in uw eigen belang, maar ook in het belang van anderen dat u veilig en gezond werkt. De Arbeidsinspectie treft bij controles vaak gevaarlijke situaties aan waarbij zzp'ers zijn betrokken. Ook vinden er ernstige ongevallen plaats waarvan zzp'ers het slachtoffer zijn.

In Nederland werken meer dan 900.000 zzp'ers. Ongeveer de helft hiervan werkt in risicovolle sectoren zoals landbouw, industrie, bouwnijverheid, binnenscheepvaart, reparatie- en installatiebranche. Voor u als zzp'er is het daarom belangrijk om te weten dat:

- **veel bepalingen uit de Arbowet met betrekking tot arbeidsomstandigheden ook voor u gelden;** pagina 6
- **de Arbeidsinspectie ook optreedt als zzp'ers de Arbowet overtreden.** pagina 20

Ook al bent u voor de Belastingdienst een zzp'er, er zijn situaties waardoor u voor de Arbeidsinspectie geen zelfstandige bent, maar werknemer of zelfs werkgever. In deze brochure kunt u lezen wanneer u volgens de Arbowet zzp'er bent en wanneer niet. Ook leest u met welke verplichtingen u rekening moet houden en waarom deze ook voor u gelden.

Deel 1 van deze brochure vindt u de belangrijkste risico's en regels voor zelfstandigen.

In deel 2 leest u meer over het begrip 'zelfstandige' in relatie tot de Arbowet

In deel 3 leest u hoe de Arbeidsinspectie inspecteert en handhaaft

Veiligheid en gezondheid, uw zorg

Het doel van de Arbowet is werknemers beschermen tegen risico's op het werk. De werkgever moet er voor zorgen dat zijn werknemers veilig en gezond kunnen werken. Als zzp'er bent u geen werkgever en geen werknemer. In principe bent u dus, als u aan het werk bent, zelf verantwoordelijk voor uw veiligheid en gezondheid.

Voor zzp'ers gelden de wettelijke voorschriften die gaan over werk waaraan bijzondere gevaren zitten. Dit is zo omdat:

- er dan voor iedereen die werkt een gelijk beschermingsniveau is;
- concurrentie op arbeidsomstandigheden wordt voorkomen. Het zou niet goed zijn als er goedkoper gewerkt kan worden omdat er niet geïnvesteerd wordt in noodzakelijke beschermende maatregelen;
- het werk van zzp'ers ook van invloed kan zijn op de veiligheid en gezondheid van anderen.

In deze brochure vindt u de belangrijkste arbeidsrisico's. Ook is aangegeven welke maatregelen u kunt nemen om deze risico's tegen te gaan.

Het gaat om uw veiligheid, om uw gezondheid, maar ook om uw verantwoordelijkheid voor anderen, zoals werknemers, bezoekers, voorbijgangers, omstanders en omwonenden.

Grote delen van de Arbowet zijn nooit van toepassing op zzp'ers. Zo gelden administratieve verplichtingen (bijvoorbeeld het opstellen van een risico-inventarisatie) en bepalingen over fysieke belasting en psychosociale belasting niet voor zzp'ers.

Maar het is natuurlijk wel in uw eigen belang om ook op deze terreinen veiligheids- en gezondheidsmaatregelen te nemen. Zo is het bijvoorbeeld goed u te realiseren dat te zwaar tillen en een ongunstige werkhouding kunnen leiden tot ernstige gezondheidsschade.

Een kapster is voor zichzelf begonnen als zzp'er. Het kapperswerk kan overbelasting met zich meebrengen voor armen, nek en schouders. Het is dus verstandig om hier rekening mee te houden door een pompstoel en "kappersfiets" aan te schaffen. Maar verplicht is dat niet voor een zzp'er. Wel is zij bij voorbeeld verplicht om professionele handschoenen te dragen bij het werken met blondeer- en permanentvloeistoffen.

Meer informatie vindt u op www.arbovriendelijkehulpmiddelen.nl

Belangrijke bepalingen voor zzp'ers

Hierna staan verschillende arbeidsrisico's en de bijbehorende voorschriften beschreven. Het gaat om situaties die onveilig en ongezond kunnen zijn. De Arbeidsinspectie komt deze situaties in de praktijk het meest tegen bij zzp'ers. Ook gevaar voor derden komt aan de orde. Uiteraard is het onmogelijk om een volledige opsomming te geven. Voor elke sector zijn er nog specifieke andere risico's te noemen. Op www.arbeidsinspectie.nl vindt u alle bepalingen die voor zzp'ers gelden.

Veiligheid

Veilige machines

Als u werkt met machines is er het risico dat handen of andere lichaamsdelen door de machine 'geraakt' worden. Dit kan ernstige verwondingen tot gevolg hebben. Daarom moeten machines veilig zijn. Ook moet u er zo veilig mogelijk mee werken.

Dit betekent onder andere dat:

- bewegende delen van machines afgeschermd en beveiligd moeten zijn;
- machines stabiel opgesteld moeten zijn;
- u machines gebruikt waar ze voor bedoeld zijn;
- onderhouds-, reparatie- en reinigingswerkzaamheden alleen uitgevoerd mogen worden als de machine is uitgeschakeld en drukloos of spanningsloos is gemaakt;
- samengestelde machines voorzien moeten zijn van een gemeenschappelijke noodstopvoorziening.

Voor het werken met machines geldt het Arbobesluit. Voor machines die gemaakt zijn in 1995 of later geldt bovendien de Warenwet. Dat betekent dat ze bij aflevering voorzien moeten zijn van een Nederlandse gebruiksaanwijzing, een conformiteitsverklaring en een CE-markering. Deze machines zijn in principe veilig als u ze gebruikt zoals in de bijgeleverde gebruiksaanwijzing staat en als u zelf niets aan de machines verandert.

Werken op hoogte

Bij werk op hoogten, zoals op daken, (rol)steigers en trappen bestaat het gevaar dat u valt. Vaak heeft dit ernstig letsel en soms de dood tot gevolg.

Vallen van hoogte is één van de grootste risico's op de bouwplaats. In gevaarlijke situaties moet u daarom zorgen voor valbeveiligingsmaatregelen. Bij risicoverhogende omstandigheden en in ieder geval vanaf een werkhoogte boven de 2,5 meter moeten structurele maatregelen worden genomen om valgevaar te voorkomen. De beste keus is om te werken met een veilige (rol)steiger, stelling, bordes of werkvloer. Een goede tweede keus is om hekwerken, leuningen en dergelijke te gebruiken. Als dat allemaal niet kan, kunt u gebruikmaken van grote en goede vangnetten of veiligheidsgordels met vanglijnen.

U moet altijd maatregelen treffen bij werken op hoogte. Ook als het werk maar van korte duur is.

Trappen en ladders

Een ladder is geen werkplek. Het is een hulpmiddel om u te verplaatsen van en naar de werkplek. U mag een ladder alleen gebruiken als het gebruik van veiligere middelen niet mogelijk is of niet verlangd kan worden.

Gebruik een ladder alleen als:

- het risico dat u valt klein is en u de ladder maar kort hoeft te gebruiken
- het risico dat u valt klein is en een veiliger middel niet mogelijk is.

Boven een werkhoogte van 10 meter mag u geen ladder gebruiken.

Als zzp'er maakt u wellicht regelmatig gebruik van materiaal van anderen, bijvoorbeeld steigers en ladders. Of u dit materiaal nu huurt, leent of in eigendom heeft, u bent zelf verantwoordelijk voor de arbeidsmiddelen die u gebruikt.

Steigers

Steigers die op de juiste manier zijn opgebouwd en worden gebruikt, zijn een veilige werkplek. De belangrijkste risico's van het werken op steigers zijn:

- de steiger bezwijkt of valt om door overbelasting, onvoldoende borging, onjuiste plaatsing of onjuiste opbouw;
- vallen door onvoldoende beveiligde of niet gesloten werkvloeren.

U kunt de volgende maatregelen treffen:

- bouw een steiger secuur op volgens een montagevoorschrift of steigertekening. Afhankelijk van de complexiteit van de steiger moet u rekening houden met verankeringen, stabiliteitsverbanden en fundamenteën;
- zorg ervoor dat steigervloeren niet ongewild kunnen verschuiven. Ze moeten afhankelijk van het werk voldoende sterk en breed zijn. In steigerleuningën mogen geen gevaarlijke openingen voorkomen;
- controleer of de steiger is opgebouwd of wordt gewijzigd door deskundige personen.

Rolsteigers

Mogelijk gebruikt u bij uw werkzaamheden rolsteigers. Rolsteigers zijn gemakkelijk in gebruik en worden daarom vaak ingezet bij een klus. Daardoor en door de lichte constructie ervan treden er al snel gevaarlijke situaties op. De steiger kan omvallen en gebruikers kunnen van de steiger vallen.

Aandachtspunten bij het gebruik van een rolsteiger zijn:

- staat de rolsteiger stabiel: horizontaal, wielen op de rem, gebruik stabilisatoren, vastgemaakt aan object?
- zijn de schoren goed aangebracht?
- zijn de (onderste) voetregels goed aangebracht?
- zijn de vloeren dicht gelegd?
- zijn er leuningën aangebracht (een diagonale schoor kan niet als leuning dienen)?
- is zonodig een kantplank bevestigd?

Elektriciteit

Werken aan elektrische installaties kan gevaarlijk zijn en mag dan ook alleen door deskundigen gebeuren. Voor werk aan hoogspanningsinstallaties gelden nog extra deskundigheidseisen. Niet alleen kunt u onder spanning komen te staan bij aanraking van stroomvoerende delen (elektrocucie), maar ook kunnen ernstige brandwonden ontstaan bijvoorbeeld door de vlamboog bij kortsluiting. Een installatie moet altijd spanningsloos gemaakt worden voordat er aan of nabij gewerkt mag worden. In een aantal gevallen moet dit gebeuren door een deskundige met speciale gereedschappen.

Handgereedschap

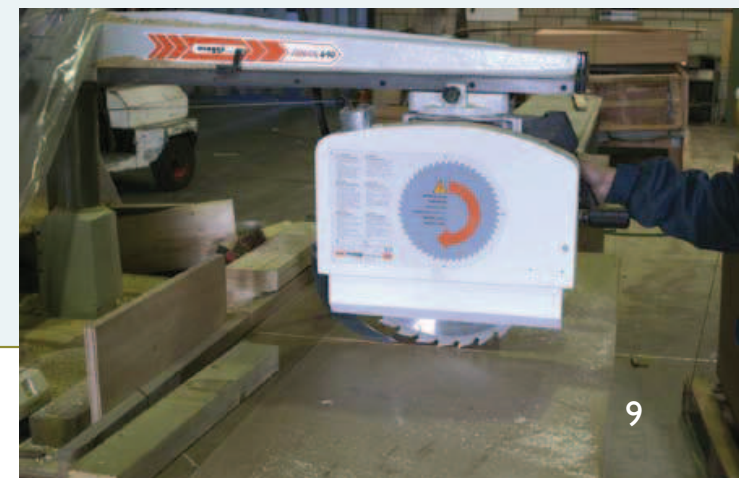
Elektrisch handgereedschap moet deugdelijk zijn en goed onderhouden worden. Gereedschap mag u alleen gebruiken voor het doel waarvoor het gemaakt is. Het is belangrijk dat er geen elektriciteitsdraden blootliggen. Volg altijd de veiligheidsvoorschriften in de gebruiksaanwijzing.

Werkt u in natte, besloten of nauwgeleidende ruimten neem dan extra maatregelen. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van een veilige lage spanning (accugereedschap of achter een trafo). Voor werk in explosiegevaarlijke zones is er de explosieveilige apparatuur.

Ook het werken met de motorkettingzaag is erg gevaarlijk en vereist een speciale deskundigheid, gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (pak, schoenen, bril, helm, gehoorbescherming) en een stabiele werkplek.

Verdrinkingsgevaar

Vooral aan boord van schepen bestaat het gevaar te water te raken en te verdrinken. Als het weer slecht is of het werk riskant, moeten opvarenden reddingsvesten dragen.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

Als u risico's zoals valgevaar, vallende voorwerpen, snijgevaar, blootstelling aan schadelijk geluid of gevaarlijke stoffen niet kunt vermijden, moet u de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen gebruiken. Afhankelijk van het risico kan het bijvoorbeeld gaan om veiligheidsschoenen of -laarzen, speciale werkkleding, speciale handschoenen, reflecterend vest, gehoorbeschermingsmiddelen, ademhalingsbeschermingsmiddelen, bril, helm, vanglijn of gordel. Deze beschermingsmiddelen moeten goed onderhouden, gerepareerd en schoongehouden worden. Vervang ze ook op tijd.

Gezondheid

Gevaarlijke stoffen

Algemeen

Blootstelling aan gevaarlijke stoffen kan leiden tot zeer ernstige schade aan de gezondheid. Denk aan asbest, dieselmotorenemissie, kwarts, houtstof en vluchtige organische stoffen in verfsorten en lijmen. Daarbij kan het gaan om acute vergiftiging en (chemische) brandwonden, maar ook om chronische aandoeningen zoals kanker, astma, organisch psychosyndroom (OPS) of eczeem. Het gezondheidsrisico hangt niet alleen af van de eigenschappen van de stof, maar ook van de concentratie en de duur van de blootstelling. Daarom moet u blootstelling aan gevaarlijke stoffen zo veel mogelijk vermijden.

De leverancier van producten waarin gevaarlijke stoffen zitten, is verplicht om hierbij een veiligheidsinformatieblad (VIB) te verstrekken. Dit geldt voor alle producten met een gevaarsaanduiding op het etiket. Het is verstandig deze veiligheidsinformatiebladen ook op de werkplek te hebben, zodat u bij eventuele calamiteiten weet wat u moet doen.

Grenswaarden

Voor het werken met een aantal gevaarlijke stoffen zijn grenswaarden vastgesteld. Als u beneden deze waarden blijft, ontstaat er in principe geen gezondheidsschade.

Daarnaast is er een lijst met grenswaarden voor kankerverwekkende stoffen zoals benzeen, benzine, hardhoutstof en kwarts.

Informatie over grenswaarden kunt u vinden op www.arboportaal.nl en www.veiligwerkenmetchemischestoffen.nl

Gebruiksverboden

Het gebruiken, bewerken, verwerken en in voorraad houden van zeer gevaarlijke stoffen is verboden. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld propaansulfon, 2-naftylamine, 4-aminodifenyl, benzidine, 4-nitrodifenyl, zandsteen en benzeen.

Gevaar voor verstikking, bedwelming, vergiftiging of brand

U moet alert zijn op het gevaar voor verstikking, bedwelming, vergiftiging of brand. Dat geldt vooral als u in besloten ruimtes, zoals een kruipruimte, werkt. Zorg dat u nooit alleen bent in een dergelijke situatie. Mocht er iets misgaan, dan is er altijd iemand anders aanwezig om u te helpen.

Kwartsstof

Kwarts komt voor in de meeste steenachtige materialen (inclusief beton). Door onder andere zagen, boren en frezen kunnen hoge concentraties kwartsstof vrijkomen. Blootstelling hieraan kan irritatie of schade aan de luchtwegen, of zelfs stoflongen of kanker veroorzaken. De blootstelling aan kwartsstof moet zo laag mogelijk zijn.

Blootstelling aan kwartsstof kan worden beperkt door afzuiging of bevochtiging van het materiaal. Ook kunt u voor een korte periode ademhalingsbeschermingsmiddelen gebruiken. U moet dan wel zorgen dat de beschermingsmiddelen met de juiste beschermingsfactor hebben. Langdurig gebruik van ademhalingsbeschermingsmiddelen wordt afgeraden.

Zandstraalverbod

Met een straalmiddel dat meer dan 1% kwarts bevat, is het verboden te stralen.

Verf en lijm

Vluchtige organische stoffen, zoals verf en lijm op basis van terpentijn en xyleen, mogen binnenshuis niet gebruikt worden. Dit betekent dat u binnenshuis verf of lijm op waterbasis moet gebruiken.

Houtstof

Houtstof is stof dat vrijkomt bij het bewerken van hardhout. Het kan de huid, ogen en ademhalingswegen irriteren. Daarnaast is houtstof kankerverwekkend. Door ervoor te zorgen dat houtbewerkingsmachines goed onderhouden zijn, kan voorkomen worden dat iemand in aanraking komt met houtstof. Daarnaast moeten de machines voorzien zijn van goed werkende afzuiging. Dat geldt ook voor handmachines. Deze zijn tegenwoordig goed aan te sluiten op mobiele afzuiginstallaties.

Asbest

Het is verboden om asbest te gebruiken, hergebruiken en verwerken. Alleen gecertificeerde bedrijven mogen asbest verwijderen. De werkmethoden die zij gebruiken, voorkomen dat er asbeststof in de lucht komt.

Biologische agentia

Met biologische agentia worden voornamelijk virussen, bacteriën en schimmels bedoeld. U kunt bijvoorbeeld in de thuiszorg, in de landbouw, bij glazenwassen, bij afvalverwerking en bij rioolwerkzaamheden met biologische agentia in aanraking komen. U moet daarom voldoende hygiënemaatregelen nemen. Bijvoorbeeld door handschoenen, overschorten en adembescherming te gebruiken. Soms is preventieve vaccinatie tegen hepatitis B nodig.

Lawaai

Door langdurige blootstelling aan lawaai boven de 80 decibel, kan doofheid ontstaan. Deze doofheid is onherstelbaar.

U bent verplicht gehoorbescherming te gebruiken als de hoeveelheid lawaai op een dag boven de 85 dB(A) uitkomt. Als u niet met elkaar kunt praten zonder u stem te verheffen is het geluidsniveau te hoog. Bij de aanschaf van machines, gereedschappen of andere mechanische apparatuur is het dus belangrijk om het geluidsniveau ervan in de gaten te houden.

Gevaar voor derden

Soms levert uw werk onbedoeld gevaar op voor anderen, zoals andere werkenden, bezoekers, voorbijgangers, omstanders en omwonenden. De maatregelen die u neemt om uzelf te beschermen, zijn zeker niet altijd voldoende om ook anderen te beschermen. Zo kunnen voorbijgangers bijvoorbeeld worden geraakt door materialen of gereedschappen die van een steiger of bouwwerk vallen.

Enkele voorbeelden van risico's voor derden zijn:

- gevaar van aanrijding door bouw-, vracht- of landbouwverkeer
- onbevoegden die uw werkterrein betreden waarbij onder andere gevaar bestaat voor vallen, bekneld raken, elektrocutie en verdrinken
- het bezwijken, breken of vallen van constructies bij sloop-, hak- en boorwerkzaamheden
- het omvallen van funderingsmachines, kranen, hoogwerkers of steigers
- voorwerpen die vallen op een openbaar terrein
- brand-, ontploffings- en verstikkingsgevaar
- besmettingsgevaar. Via besmette persoon of via besmette hulpmiddelen, maar ook via de lucht en afvalwater, kunnen ziektekiemen zich verspreiden.

Specifieke bepalingen voor bescherming van derden

De wet kent ook bepalingen die vooral zijn gericht op de bescherming van derden maar die ook voor zzp'ers gelden.

Mobiele arbeidsmiddelen met eigen aandrijving

Personen mogen niet meerijden op heftrucks, reachtrucks en dergelijke, tenzij er een speciaal daarvoor ingerichte veilige plaats is. Deze voertuigen zijn immers niet geschikt voor het vervoeren van personen. Als u aan het werk bent met een heftruck, mag u dus geen anderen laten meerijden. Daarnaast mag u zelf niet 'meeliften' met een heftruck. Hieronder valt ook u laten heffen door een heftruck, bijvoorbeeld om iets uit een stelling te pakken.

Hijs- en hefwerktuigen

Onder hangende hijs- en hefwerktuigen mag je je niet ophouden. Er bestaat namelijk het gevaar getroffen te worden door vallende voorwerpen. Als u een hijs- of hefwerktuig bedient, moet u zich er regelmatig controleren of er zich in uw directe omgeving geen personen bevinden. En voor uw eigen veiligheid moet u erop letten niet in de buurt van een werkende kraan aan het werk te zijn.

Bij slechte weersomstandigheden, zoals harde wind en slecht zicht, mag niet gewerkt worden met hijs- en hefwerktuigen.

Samenwerken op bouwplaatsen

Voor zzp'ers die op bouwplaatsen werken gelden nog extra verplichtingen. Zo zijn alle bepalingen die gaan over arbeidsmiddelen van toepassing. Daarnaast gelden meer regels over persoonlijke beschermingsmiddelen. Zzp'ers zijn verplicht samen te werken met anderen die op de bouwplaats werken. Dit is om de veiligheid en gezondheid te bevorderen. Als er bij grote bouwwerken een coördinator is aangesteld, moet u zijn aanwijzingen opvolgen en bent u verplicht het veiligheids- en gezondheidsplan na te leven.

Als u geïnteresseerd bent in de verdeling van verantwoordelijkheden op een bouwplaats, kunt u onze brochure 'Arbeidsrisico's op bouwplaatsen' deel 2 opvragen. Deze brochure vertelt u meer over de organisatie van de arboverplichtingen op bouwplaatsen.

Bouwplaats betreden op eigen risico
Melden bij uitvoerder

Veiligheidshelm verplicht

Veiligheidsschoenen verplicht

Gehoorbescherming verplicht

Oogbescherming verplicht

Verboden voor onbevoegden

LEEDERBLOUW

Het onderscheid tussen zelfstandigen (zzp'ers), werkgevers en werknemers volgens de Arboret

De Arboret onderscheidt verschillende groepen werkenden, namelijk werkgevers, werknemers en zelfstandigen (zzp'ers). Om te bepalen of u zelfstandige, werkgever of werknemer bent, is voor de Arbeidsinspectie de feitelijke situatie doorslaggevend. Zo is het mogelijk dat u voor de Belastingdienst als zelfstandige gezien wordt, maar door de Arbeidsinspectie als werknemer. We leggen het verschil hier uit en lichten dit toe met enkele voorbeelden.

Werkgever

Een werkgever is iemand die mensen in dienst heeft, inleent of onder zijn gezag laat werken. De werkgever is verantwoordelijk voor de veiligheid en gezondheid van zijn werknemers. Hij moet onder andere zorgen voor de veiligheid van de arbeidsplaats en de deugdelijkheid van de materialen. Als hij zelf meewerkt, moet hij zich ook aan de meeste regels van de Arboret houden.

Als een opdrachtgever of een hoofdaannemer een doorslaggevende invloed heeft op het werk wordt hij gezien als feitelijke werkgever. Bijvoorbeeld als hij instructies geeft over de dagelijkse activiteiten en de verstrekking van materiaal, arbeidsmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen. Er is dan namelijk sprake van een gezagrelatie. Ook als de opdrachtgever of de hoofdaannemer werk laat verrichten door ingeleend personeel, is hij de op basis van de Arboret de feitelijke werkgever. De feitelijke werkgever is altijd verantwoordelijk voor de naleving van de Arboret. Daarbij is het niet van belang welke juridische constructie de opdrachtgever en opdrachtnemer met elkaar hebben afgesproken.

Werknemer

De werknemer volgens de Arboret is degene die:

- werkt op basis van een arbeidsovereenkomst of publiekrechtelijke aanstelling;
- of door een werkgever is ingeleend (bijvoorbeeld uitzendwerk);
- of werkt onder gezag.

Zzp'er

Een zelfstandige (zzp'er) werkt niet onder gezag. Hij heeft juist een bepaalde mate van vrijheid bij het uitvoeren van de opdracht. Elementen die een rol spelen bij de beoordeling van het begrip zelfstandige voor de Arboret zijn:

- heeft de zelfstandige een bepaalde klus aangenomen en is hij zelf verantwoordelijk voor het resultaat?
- bepaalt hij zelf hoe hij het werk uitvoert en welk materieel hij hierbij gebruikt?
- zorgt hij zelf voor persoonlijke beschermingsmiddelen?
- kan hij zelf zijn arbeidstijden bepalen?
- moet hij eventuele schade ontstaan door gevaarlijke of ongezonde werkzaamheden zelf betalen?
- Wat is de gezagsrelatie tussen de zelfstandige en de opdrachtgever?

Verskil werknemer – zzp'er

- de zzp'er werkt niet op basis van een arbeidsovereenkomst;
- de zzp'er heeft geen gezagsrelatie met de opdrachtgever;
- de zzp'er heeft vrijheid bij het uitvoeren van de opdracht;
- de zzp'er is (financieel) aansprakelijk voor schade als er iets niet goed gaat.

Om het verschil tussen werknemer, werkgever en zelfstandige te verduidelijken, geven we enkele voorbeelden.

Voorbeeld 1

Een bouwbedrijf is bezig met een metselklus en komt metselaars te kort. U bent zzp'er en wordt als metselaar ingehuurd om te helpen met de klus. Als u er op vaste tijden moet zijn, een uitvoerder toeziet op uw werk en aan u instructies geeft hoe het werk moet worden uitgevoerd, bent u voor de Arboret een werknemer. U werkt dan immers 'onder gezag'.

Voorbeeld 2

Een bouwbedrijf geeft aan u de opdracht om een muur te metselen. Dit is aangenomen werk waarbij vooraf het resultaat en de prijs worden afgesproken. U bent vrij om binnen de eisen van de opdracht uw werk uit te voeren. Daarnaast bepaalt u zelf de tijdstippen waarop u deze klus klaart. Ook zorgt u voor eigen materieel en persoonlijke beschermingsmiddelen. U werkt niet 'onder gezag' en bent dus voor de Arboret een zelfstandige.

Voorbeeld 3

U hebt als zzp'er een opdracht aangenomen om een muur te metselen. Om de opdracht op tijd af te krijgen moet er nog een metselaar bijkomen. U huurt een collega-zzp'er in. U bent de inleener en bepaalt daarom de tijden, ziet toe op het werk, geeft instructies hoe het werk moet worden uitgevoerd en verstrekt het materieel. Voor de Arboret bent u de werkgever en is de collega een werknemer.

VAR-verklaring

De Arbeidsinspectie accepteert VAR-verklaringen niet zonder meer als bewijs dat er sprake is van een zzp'er. De VAR-verklaring geldt alleen voor inkomens- en premieheffing door de Belastingdienst en niet voor de Arboret. Zie voor het doel en gebruik van de VAR-verklaring de informatie op de site van het ministerie van SZW: www.szw.nl

Het verschil in beschermingsniveau van werknemers, inleenkrachten en zzp'ers ziet er als volgt uit:

werknemer	inleenkracht	zzp'er
U volgt de aanwijzingen van uw werkgever op	U volgt de aanwijzingen van de inleener (het bedrijf waar u aan het werk bent) op	U hebt een grote mate van vrijheid in het uitvoeren van de opdracht
Uw werkgever is aansprakelijk voor kosten (bijvoorbeeld letselschade) die het gevolg zijn van gevaarlijk of ongezond werken	Degene die u heeft ingeleend is aansprakelijk voor schade die het gevolg is van gevaarlijk of ongezond werken	U bent in principe zelf aansprakelijk voor schade als gevolg van gevaarlijk of ongezond werk
De gehele Arbowet geldt voor u	De gehele Arbowet geldt voor u	Een groot deel van de arbowetgeving geldt voor u

Praktijk

In de praktijk komt het nog wel eens voor dat risicovolle of zelfs verboden klussen aan zelfstandigen worden uitbesteed. Dat gebeurt dan met het idee dat zo eventuele aansprakelijkheid voor schade kan worden voorkomen. Doordat verplichtingen uit de Arbowet voor risicovolle werkzaamheden ook voor zelfstandigen gelden, wordt dit echter voorkomen.

Voorbeeld

Een vereniging van huiseigenaren van een aantal appartementen (4-hoog) wil de ramen goedkoop gewassen hebben. Bedrijf A wordt afgewezen omdat het te duur is. Dit bedrijf had namelijk de kosten van het inhuren van een hoogwerker doorberekend. De vereniging wil goedkoper uitzijn. Daarom wordt een zzp'er ingehuurd die goedkoper lijkt te zijn. Hij wast de ramen op een hoge ladder in plaats van een hoogwerker. De werkhoopte komt echter boven de 10 meter uit. Ten onrechte dacht de zzp'er niet gebonden te zijn aan de Arbowet en zich de kosten van een hoogwerker te kunnen besparen. Als de Arbeidsinspectie dit ontdekt, wordt het werk stilgelegd en krijgt de zzp'er een boete voor overtreding van de Arbowet.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De Arbeidsinspectie inspecteert arbeidsomstandigheden op de werkplek. Meestal gebeurt dat onaangekondigd. Op dat moment weet de inspecteur dus nog niet of hij met een werknemer of met een zelfstandige te maken heeft.

Een inspectie verloopt als volgt:

Eerst kijkt de inspecteur op de werkplek of u de regels voor de belangrijkste arbeidsrisico's naleeft. Hij bespreekt zijn bevindingen met u. Als u aan alle verplichtingen voldoet, dan eindigt de inspectie. Als u dat niet of onvoldoende doet, dan worden afspraken over het naleven van de Arboret met u gemaakt.

De Arbeidsinspectie legt geconstateerde overtredingen altijd schriftelijk vast. Bij de meeste ernstige overtredingen wordt direct een boeterapport opgemaakt. De hoogte van een boete is afhankelijk van de ernst van de overtreding. Ook kan de Arbeidsinspectie het werk (gedeeltelijk) stilleggen totdat de overtreding is opgeheven. Het is verplicht zo'n bevel op te volgen.

Werkzaamheden worden stilgelegd als de Arbeidsinspectie vindt dat er ernstig gevaar is voor personen. Een stillegging kan ook inhouden dat een bepaalde plaats niet betreden mag worden en is ook mogelijk vóórdat de werkzaamheden begonnen zijn. De Arbeidsinspectie heft een stillegging pas op als het gevaar is weggenomen.

Voorbeeld

Een zzp'er staat op een rolsteiger een kozijn te schilderen. De inspecteur rijdt voorbij en ziet dat de steiger onveilig is. Er zijn geen stabilisatoren gebruikt, de rolsteiger is niet bevestigd en de werkvloer is niet voorzien van leuningwerk. De steiger kan dus omvallen en de schilder kan er af vallen.

De inspecteur legt het werk stil en vraagt wie de werkgever is. De schilder geeft aan dat hij zzp'er is. Hij mag pas verder gaan met zijn werk als de steiger veilig gemaakt is. Hij krijgt een boete.

Meer weten?

Heeft u naar aanleiding van deze brochure nog vragen, dan kunt u op werkdagen van 9.30 tot 12.30 uur contact opnemen met de afdeling Publieksinformatie van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Deze is te bereiken op 0800-9051 (gratis).

Voor algemene vragen aan de rijksoverheid en het bestellen van brochures kunt u terecht bij Postbus 51.

Meer informatie over de Arbeidsinspectie kunt u vinden op www.arbeidsinspectie.nl

Algemene informatie over arbo en arbobeleid:

www.arbeidsinspectie.nl
www.arboportaal.nl
www.arbonieuwestijl.nl
www.overheid.nl
www.szw.nl
www.inspectieloket.nl
www.stofvrijwerken.nl
www.arbovriendelijkehulpmiddelen.nl
www.rie.nl
www.veiligwerkenmetchemischestoffen.nl
www.zzp-nederland.nl
www.fnv.nl/fnvbonden/zelfstandigen
www.cnvzelfstandigen.nl

Arbo in de bouw:

www.arbouw.nl waaronder A-bladen, info over de RI&E voor het MKB in de bouw, V&G-plan, en arbovriendelijke hulpmiddelen
www.aboma.nl waaronder info over veiligheidsbeleid en Abomafoon; niet gratis
www.fnvbouw.nl
www.fnvzbo.nl

Branchecodes

Op brancheniveau zijn Codes opgesteld met daarin branchespecifieke normen. De codes bevatten relevante wetgeving, praktijknormen en praktische aanbevelingen per branche. Extra nadruk ligt op arbeidsomstandigheden, milieu en bedrijfstechniek.

Zo zijn er branchecodes voor bestratingsbedrijven, glazenwassers, kappers, kledingreparateurs, parketleggers, rietdekkers, schoenherstellers, schoonheidsspecialisten, schoorsteenvegers en slagers.

Colofon

Deze brochure is ontwikkeld in opdracht van de Arbeidsinspectie, 2008.

Disclaimer

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is niet verantwoordelijk voor informatie op websites van derden waarnaar in deze brochure wordt verwezen. Aan de tekst van de brochure kunnen geen rechten worden ontleend.